

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1669. Soc. 130.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

nem, cui & puer aderat Sebastianus, instituit ad sollicitandum S. Xaverii patrocini-
cium. Tandem 30. Martii intrârunt Goensem portum,

Moritur P.
Michaël Ti-
nocus.

3. Eboræ 11. Decembris extremum vitæ diem confecit P. Doctor Mi-
chaël Tinocus Elvensis. Tradidit scientias in Academia Eboensis, & ibi mode-
ratus est primariam cathedram Theologiæ. Post alias ordinis præfecturas, Vi-
ce-Provincialem egit Lusitanæ Provinciæ, & Provincialem Transtagana. Cha-
ritas adversus subditos quamlibet paternam superavit. Nihil magis exolus,
quàm discordias, & animos mutuo amore non devinctos. Ajebat, se nemi-
nem expulisse de Societate, & gubernasse Theologicè. Id notum fecit ingens
studium omnes reducendi ad bonam frugem, & in Societate conservandi.

Stephanus
Pinerius.

4. Ibidem duo Coadjutores vitæ recesserunt. Stephanus Pinerius 11.
Novembris, natus Baleisami in agro Bejenfis, octogenario major. Conimbricæ,
& Eboræ Pharmacopæum egit in nostris Collegiis. Janitor ostii secundi, pau-
perum illò ad accipiendam elemosynam confluentium multâ charitate medeba-
tur fami, & egestati. Integris nitebat moribus. Laboris amor, humilitas, ac
in res divinas propensio illi familiares erant. Alter Emmanuel Sylva Averien-
sis: amans silentii, & cum suo DEO per orationem commercii. Plurimis an-
nis vestimentorum Præfectus nunquam induit rem novam.

Emmanuel
Sylva.

P. Emmanuel
Magalanius.

5. Postremus demigravit Conimbricæ 19. Aprilis P. Emmanuel Maga-
lanus Pedrogami ortus. Doctissimus scientiæ moralis, unus fuit è primis, qui
illam Conimbricæ tradidit in Gymnasio ad duas lectiones dorato in nostris scho-
lis ab Episcopo Conimbricensi. Liberalis adversus miseros, & egenos; suble-
vandis iis conquirebat elemosynas, quas abundè suggererunt Decanus templi
maximi, & Canonicus, uterque Emmanuelis frater. Rector Collegii Bracha-
rensis indulisit eidem piæ largitioni, cui tributus est major solito proventus fru-
ctuum ex prædiis collectus. Sic fœnus maximum est, dare, ut accipias.

Annus 1669. Soc. 130.

Obit P. Gaspar
Morceira.

QUINQUE vitæ functi anno hoc recensentur. Eboræ 3. Julii P. Gaspar Mo-
reira Lacobrigensis. Singulare ad scientias ingenium valetudo affecta
retardabat. Enixè virtutibus studuit, exactâ vivendi regulâ à primis in
religione annis ad postremos conservatâ. Cùm alius sacerdos integrâ sanitate
se excusasset à navigatione ad insulam Maderam, penè erubuit Provincialis hanc
spartam demandare Gaspari; quod cùm illi suboluisset, Mi Pater, inquit, ecce ego
mitte me, quamvis sim tenuis viribus, infirmo corpori dabit DEUS animum ro-
bustum.

2. Illic pluribus annis explicavit quæstiones de conscientia, consulebatur
in rebus gravissimis. Non ille contentus penso suæ cathedræ, cùm vacabat, so-
litus peregrinari per insulam obeundo sacras missiones. In quodam templo ad
tribunal audientis confessiones vidit ejus socius porcum rostro humum exca-
vantem, quin Gaspar adverteret: reversus in hospitium socius interrogat, cur
non abegisset illud animal? Admirans respondit se non vidisse, nec sensitse.
Cæterùm rem altiori consilio reputans censuit diutiùs ibidem morandum ratus
dæmonem sub spurca figura, nihil aliud conatum, quàm ut ipsos inde ocyus
averteret. Itaque cùm jam ad iter se accinxisset, mutato consilio redit ad con-
fessiones. Insolitus animorum motus ad salubrem penitentiam concurrentium
notum fecit mentem Gaspari divinitus injectam.

3. Restitutus Lusitanæ post alias occupationes præficitur Rector Collegio
Conimbricensi; subditis anteibat, tanquam fax, in observantia religiosæ disci-
plinæ. Non permisit à janua abire pauperem sine stipe. Magna inde fluxe-
runt bona Collegio. Aliquando deficiente pecuniâ ad res emendas necessariâ,
accessit ad ostium vir ignotus, tantùmque æris tradidit, quanto tunc opus erat.
Postremis annis cùm Eboræ degeret magno Collegii solatio; virtutem non fe-
rem

rens lividus dæmon, noctu faciem Gasparis unguibus signavit, ac in jacentis le-
ctum profudit aquæ lagenam. Plura virtutum exempla typis vulgavi.

4. Ulyssipone in D. Antonii Collegio 17. Julii P. Martinus Leitamus P. Martinus Leitamus.
Etor. Puritatem conscientiæ totius vitæ decursu præprimis curæ habuit. Quam-
libet culpam levem tanquam enorme flagitium horrebat. Monitus adesse mor-
tem nihil turbatus, sed vocato Confessario paucis exposuit conscientiam, & re-
liqua animæ præsidia suscepit. Ibidem P. Cosmas Coëlius adjutor rei spiritua- P. Cosmas Coëlius.
lis. Viginti annos egerat Procuratorem Provinciae. Ne deficeret exercitiis ju-
vantibus animam, surgebat horis duabus ante reliquos. Nemo detrahentem
audivit. In commercio propter negotia cum sæcularibus maturus, prudens, &
modestus.

5. In Domo Professæ Ulyssiponensi 24. Novembris P. Ignatius Masca- P. Ignatius Mascarenius.
renius, ortus monte majore novo ex Illustrissima familia, quæ Societatem per-
duxit in Lusitaniam. Docuit Eboræ Philosophiam, conscientiæ quæstiones in
scholis Ulyssiponensibus. Erexit in Collegio D. Antonii Sodalitatem B. Virgi-
nis à bona morte, quam postea transtulit ad templum Domus Professæ, ejusque,
dum vixerat, procuracionem suscepit, & incrementa. Hodie illic multum flo-
ret. Dum regeret Collegium D. Antonii, festis diebus cum Latinitatis magi-
stros, tum nonnullos sacerdotes mittebat per urbem, aut in vicinos pagos ele-
menta fidei plebem edocyturos. Præpositi Domus Professæ munus obibat, cum
illum mors interceptit.

6. Conimbricæ 15. Aprilis Antonius Cardoso Coadjutor notiffimæ Antonius Cardoso.
virtutis. Liber ab omni labore propter longam senectutem, totus erat in visi-
tando Eucharistico Numine, audiendis missæ sacrificiis, fundendisque precibus.
Sciens aliquem de nostris obiturum actum litterarium, pro felice successu assi-
duas per id tempus DEO precatones offerebat. Præcivit diem suæ mortis, id-
circo ad eam diligentius se comparaverat, excepitque lato vultu.

7. A. R. P. Oliva Eborensî Collegio restituit tirocinium, quod illic ces- Restituitur Novitiatus Eborensî Collegio.
saverat tempore divisæ Provinciae, cum enim in Transtagana esset Ulyssipone
Probationis domus separata, judicatum est, aliam Eborensî adjunctam Colle-
gio necessariam non esse. Auditis tamen rationibus momenti non parvi, quas
referre non vacat, redactâ in antiquum statum Provinciae, æquum apparuit, ubi
antè fuerat, rursus aperiri educandis tironibus domicilium. Provinciam tum
regebat Antamus Gonsalvius.

8. Ad Brasiliam profectus est P. Emmanuel Pina, qui superiore anno Profecti ad Brasiliam.
valetudinis causâ manserat in Lusitania; secum vexit Gasparem Barrium schola-
sticum in Brasilia Societati jungendum. Per Orichiensem agrum excurrere Missiones.
PP. Augustinus Laurentius, & Emmanuel Moura populos instruendo, &
audiendo confessiones. Bejæ præsertim, ubi substituere diutius, multa
fuit è piis laboribus utilitas: firmati amicitia discordes, adjuti vinculis addicti,
& alia tam multa in bonum proximi sunt facta, ut exarserint omnes summis
desideriis habendi intra muros urbis suæ Collegium Societatis. Ulyssipone in Sodalitas B. V. à succurrendo.
templo nostri Collegii Sodalitas B. V. à succurrendo introducta, tantâ omnium
acceptatione, ut brevi supra octoginta capitum millia ejus album recenseret.

9. Collegium Farense damnum subivit. Vespere 21. Novembris reci- Incenditur ædes sacra Collegii Farenis.
tatis de more Litaniis, cum cerei in altari positi per oblivionem non extingue-
rentur, cereus fortè è candelabro in aram lapsus flammam admovet ejus mate-
riae, quæ constabat lignis aridis, & alendo igni aptissimis. Post quartam horæ
partem accurrit aliquis ignis ardore & fumo pene præfocatus. Arsere taber-
naculum, & pyxis sacra cum Eucharistia, Divorum plurima simulacra, & alta-
rium ornamenta. Impensè doluit Civitas, quæ nos summâ benevolentia com-
plectitur, nostram jacturam, & sacellum, quod templi loco erat usui nobis, &
populo, in cineres redactum. Nec defuit civium pietas in subsidiis conferen-
dis ad compensanda incendii detrimenta. Scholasticum B. Virginis sodalitium

Antonius Franco.

X x 2

præ-

præter effigiem flammis combustam amisit smaragdum magni pretii inclusum in Virginis corona.

Labor Patrum
Collegii
Maderensis.

10. Funchalensi, seu Maderensi Collegio non parùm molestiæ attulit præfens annus. Summus insulæ Præfectus erat Franciscus Mascarenis, Societatis amantissimus, & æqui, ac justi eximius cultor. Cùm videret à primoribus non solvi debita, & laborum mercedem miserabili plebi, Christiano ductus consilio querentibus apud se sua è crumena solvebat, & ipse colligebat ex primoribus, nec iis erat liberum solutionem effugere. Perculit insuetus mos eos præsertim, qui sic infimis illudebant, quærebantque obtentum vindictæ.

11. Casu autem contigit res, quæ cupientibus visa est causa sufficiens ad dendi quilibet adversus Mascarenium. Vicarius Generalis est amorus ab officio suo, ac pulsus in exilium: id ægerrimè tulerunt cives: Præfectus vis juverat executionem. Hinc itaque visum vindictæ occasionem sumi. Igitur facta conspiratione, Præfectum nihil tale opinantem, in deambulatione aggrediuntur armati; affectum injuriis, & conviciis in horridum detrudunt carcerem, ac paulò post in munitissimo includunt fortalio. Ibi sustinuit plurima vir pûissimus, & nobilissimus, donec misero impositus est navigio, & maris, & piratarum periculis obnoxio. DEUS verò, qui suis invigilat, sospitem perduxit Ulyssiponem.

12. Ad purgandum tam insolens factum non puduit eos homines conari, ut nostri subscriberent tabulas publicâ fide exaratas ad sceleris exculationem mittendas Regi. Vocatus Vincentius Pereira Collegii Rector, ut suo nomine firmaret scripturam, cùm introisset senatum, hanc audivit vocem: Transfigatur gladio hic proditor. Suadentibus modestè reposuit, sui Instituti regulam esse, quâ prohibetur se miscere nostros litigiis, ac contentionibus inter Dominos, ac Principes Christianos. Vestræ Amplitudines, adjecit, sunt Domini, ac Christiani Principes, & tantæ insulæ nobilissimi, proinde nolint Societatem deesse legum suarum observantiæ, se, & suos mori paratos potius, quam violare suas leges. Urbanitate Rectoris, & honorificis, quorum ea Natio est appetens, deliniti nominibus, dimiserunt cum honore.

Magnus Dux
Hetruriæ ex-
cipitur ho-
spitio à no-
stris.

13. Magnus Hetruriæ Princeps hereditarius, dein Dux Serenissimus Cosmus III. Europæ visurus regna, initio hujus anni venit in Lusitaniam; exceperunt tantum hospitem Collegia. Eborense intravit 14. Januarii; die sequenti pomeridianis horis in triclinio nostros ejus laudes è suggesto dicentes summe benevolus audivit: nec ibi moratus præter diem unam; nam decimâ sextâ iter continuavit. Ob dicta hospitia in Collegiis hujus Provinciæ mirum dilexit deinceps socios Lusitanos. Euntes Romam, vel inde redeuntes excepit humanissimè, ac muneribus explicavit animi sui adversus nostros benevolentiam.

Residentia
Castelvedidii.

14. Anno proximo habuit missionem Castelvedidii P. Benedictus Lemius cum P. Petro Sequeira. Cupientes oppidani foundationem Collegii dederunt Societati ædem sacram Spiritui sancto dicatam, idque firmatum tabulis publicis. Non deerat qualiscunque spes dotis pro nova domo. Igitur placuit hoc anno mittere PP. Emmanuelem Corream Estremotiensem, & Petrum Sequeiram Castelvedidiensem, ut illic figerent Residentiam. Ituris commendavit Ven. P. Ludovicus Lopus: Ipsorum forent majores curæ, alsidere confessiones excipiendo, carceres frequenter, & nosocomia invisere, moribundis adesse: ceteris ministeriis deesse, propter studium, quod poscunt. Ex illis non colligi eas utilitates, quas pariunt alia ministeria. Paruere hominis prudentissimi consilio, ejus oppidi magno bono. Post aliquot annos soluta est hujusmodi cœpta fundatio.